

4 sönd. efter tref.

Predikan i Osby kyrka 5 juli 2009

”Att inte döma”

Matt 7:1-5

Döm inte, så blir ni inte dömda. 2Ty med den dom som ni dömer med skall ni dömas, och med det mått som ni mäter med skall det mätas upp åt er. 3Varför ser du flisan i din broders öga när du inte märker bjälken i ditt eget? 4Och hur kan du säga till din broder: Låt mig ta bort flisan ur ditt öga - du som har en bjälke i ditt öga? 5Hycklare, ta först bort bjälken ur ditt öga, så kan du se klart och ta bort flisan ur din broders.

”Problemet med världen är att de onda är så säkra på sin sak, medan de goda är så tvivlande.”

Jag tror att det ligger mycket i det citatet. Och när det gäller åsikter som vi kan ha i olika frågor så kan vi vara väldigt snabba att bestämma oss, på grundval av väldigt lite fakta. Och när man väl har bestämt sig så tar man bara till sig de nyheter och läser de artiklar som stöder sin egen uppfattning. Vilket gör att man blir ännu mer låst i sin position. Den motsatta sidan tar man inte till sig eller läser bara med stor skeptiskhet. Till slut kan man vara benhårt övertygad om en uppfattning som det från början berodde på en ren tillfällighet att man fick. Att man tror att saker och ting är på ett visst sätt, kan handla mer om att man vill att det ska vara så än att övertygelsen grundar sig på fakta.

Det är inte alltid så enkelt att hela tiden hålla sig öppen. Att aldrig helt bestämma sig utan låta alla ens åsikter vara provisoriska. Dyker det upp nya fakta i målet, är jag då beredd att ompröva mitt tidigare ställningstagande?

Det här gäller inte bara åsikter inom politik och samhälle. Det gäller också vilka uppfattningar vi har om andra människor. Man får ibland höra: ”Man får aldrig en andra chans att göra ett gott första intryck”. Och nog är det så att vi ofta anstränger oss att göra ett gott intryck från början. För vi vet ju att när en annan väl har fått ett visst intryck av en så är det inte så enkelt att ändra på den. Det finns en risk att det går likadant som med andra åsikter: våra uppfattningar om varandra cementeras.

”Döm inte...” säger Jesus. Det är naturligtvis inte de formella domstolarna som Jesus talar om. Utan vardagsdömandet. Bedömandet. Fördömandet.

Det vi ser hos en annan människa, särskilt när det gäller det första intrycket, är bara ytan. Det finns så mycket mer under ytan som kan ta

många år att lära känna. När vi dömer en människa så vet vi ju inte vad som ligger bakom att han eller hon är på ett visst sätt.

Varje människa är outgrundlig, ett mysterium. Försök att beskriva någon du känner. Det går inte att fånga in en människa genom att rada upp ett antal adjektiv. Alla försök blir missvisande. En person är obeskrivlig och odefinierbar eftersom hon är person och inte ting.

”Döm inte... så blir ni inte dömda”. Med det mått du mäter med så ska det mätas upp åt dig. Domen slår alltså tillbaka på oss själva. Det är som den första läsningen vi lyssnade till när kung David avkunnade domen mot den rike mannen som stal den fattiges ende får. Utan att veta det så var det han själv som det handlade om, han som såg till att Uria dödades för att han skulle kunna gifta sig med Batseba. När vi dömer andra så är det egentligen vi själva som blir föremålet för domen.

Någon har sagt att det vi retar oss på hos andra är just de saker som vi har svårast att fördrå hos oss själva. Projektion är en psykologisk term som beskriver hur en person som inte vill inse eller kännas vid sina egna svagheter för att försvara självbilden tillskriver just dessa egenskaper på andra personer istället. Det är en försvarsmekanism som verkar för att förmildra ens egna misstag och fel. Genom att projicera sin svaghet på en annan person blir man själv rentvådd.

Jag tror inte att Jesus hade läst modern psykologi, ändå så är det just detta som dagens evangelium handlar om. I likhet med kung David så pratar vi bara om oss själva när vi dömer och anklagar andra. Med det mått du mäter med så ska det mätas upp åt dig.

Men detta innebär ju också en stor nåd. För om vi inte dömer så slipper vi själva bli dömda. Väljer vi att fria istället för att fälla så kommer vi själva upptäcka att vi blir friade.

En livshållning där vi tror gott om varandra gör oss till friare människor. Ingenting låser oss så som när vi är misstänksamma, när vi inbillar oss att andra människor vill oss illa.

I den stund jag dömer en annan så sätter jag mig på Guds plats, jag tar på mig Guds uppdrag. Men det är bara Gud som är den rättvisa domaren. Guds dom är både sann och barmhärtig.

Eftersom Gud blev människa i Jesus Kristus så är domen rättvis. Han vet vad det är att vara människa och att vandra i mänskliga sandaler, det är han som har det yttersta avgörandet i sin hand.

Men kanske bävar vi för Guds dom just för att den är rättvis. Men då har Guds dom redan fallit, den avkunnades på Golgata, och det var Guds egen son som tog den på sig.

Det är inte Guds dom utan vår egen dom över oss själv som vi riskerar. Men genom att vi undgår att döma andra så slipper vi själva dömas. Och genom att fria andra så blir vi själva friade